

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ **ԳԵՐՄԱՆԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ՓՈՒԼՈՒՄ (1-4 ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ) ԲԱՆԱՎՈՐ
ԽՈՍՔԻ ՍՏՈՒԳՄԱՆ ՁԵՎԵՐՆ ՈՒ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ**

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Վարդուշ Արշակյան

Դպրոց՝ Արմավիրի մարզի Գետաշենի միջն.դպրոց ՊՈԱԿ

Մենթոր ուսուցիչ՝ Սրբուհի Լուսուկյան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն-----	3-
1.1 Համագործակցությամբ աշխատելու ձևերը -----	
1.2 Բանավոր խոսքի ստուգման ձևերն ու մեթոդները-----	11-
Եզրակացություն-----	13-
Առաջարկություններ-----	14-
Օգտագործված գրականության ցանկ-----	15

Ներածություն

«Եթե, ըստ նախասահմանվածի, մեզ անհրաժեշտ լիներ ավելի շատ խոսել ,քան լսել, ապա մենք կունենայինք երկու լեզու և մեկ ականջ»:

Մարկ Տվեն

Օտար լեզու ,մասնավորապես գերմաներեն, սովորելու ժողովրդականությունը տարեցտարի աճում է: Ավելի ու ավելի շատ ծնողներ խրախուսում են իրենց երեխաներին փոքր տարիքից լեզուներ սովորել: Հայտնի միտք է, որ պահանջարկը ստեղծում է առաջարկ: Եվ քանի որ կրթական ծառայությունների շուկայում օտար լեզու սովորելու պահանջարկը մեծ է, նախադարձական և տարրական դասարանների աշակերտների համար լեզուների ուսուցման խնդիր կա: Այսինքն անհրաժեշտ է ռեզերվներ գտնել կրթության այդ շրջանում ` օտար լեզվի տիրապետման զգայուն ժամանակահատվածը բաց չթողնելու և օգուտ քաղելու համար:

Փորձարարական ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ 9 տարեկանից հետո երեխան մասնակիորեն կորցնում է խոսքի մեխանիզմի ճկունությունը: Դասընթացը սկսելու օպտիմալ տարիքը 9 տարին է: Այս տարիքը առավել բարենպաստ է օտար լեզուների տիրապետման համար ` այդ տարիքի երեխայի համար բնորոշ մի շարք հոգեբանական հատկությունների, մասնավորապես ` ճանաչողական ունակությունների ինտենսիվ ձևավորման, լեզվական տեղեկատվության արագ և հեշտ անգիր սովորելու, լեզվի երևույթների նկատմամբ հատուկ զգայունության, ընդօրինակման ունակության համար:

Կրտսեր դարձում օտար լեզվի դասավանդման հիմնական նպատակն է սովորողի մոտ խոսակցական լեզվի, օտար լեզվով միմյանց հետ շփվելու, օտար լեզվով բանավոր խոսքի ընկալման հմտությունների ձևավորումն ու զարգացումն է:

Հետազոտության թեմայի արդիականություն պայմանավորված է հետևյալ հանգամանքներով`

- ՀՀ հանրակրթական դպրոցներում գերմաներենի դասավանդման հիմնահարցերին նվիրված մեթոդական հետազոտությունների սակավությամբ,
- Ժամանակակից լեզվակրթության զարգացման միտումներով
- Բանավոր գրագետ հաղորդակցման նպատակների իրականացման անհրաժեշտությամբ:

Հետազոտության օբյեկտը. Հանրակրթության դպրոցի տարրական դասարաններում բանավոր հաղորդակցման ուսուցման գործընթացն է:

Հետազոտության առարկան. Հանրակրթական դպրոցի տարրական դասարաններում գերմաներենի քերականական մեխանիզմների ձևավորման մեթոդական համակարգն է, որը հաղորդակցման կարողությունների հիմքն է կազմում:

Հետազոտության նպատակը: Ձևավորել գերմաներենի բանավոր խոսքում A մակարդակի քերականական մեխանիզմների գործածության հմտություններ հասկանալ, հայ սովորողների տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, առաջացած դժվարությունները:

1.1 Համագործակցությանը աշխատելու ձևերը

Խոսելն իրենից ներկայացնում է արդյունավետ հմտություն, որի նպատակն է գերմաներենի՝ որպես օտար լեզվի դասերի ընթացքում սովորողները կարողանան շփվել մայրենի լեզվի հետ առօրյա կյանքի իրավիճակներում և օտար լեզվով փոխանցել տեղեկատվություն իրենց և սեփական մշակույթի մասին: Այս կարողությունը մշակվել է Լեզուների ընդհանուր եվրոպական հղման շրջանակի մակարդակներին համապատասխան, քանի որ դրա զարգացումը մեծացնում է տարբեր խոսակցական մտադրություններ արտահայտելու հնարավորությունների շրջանակը: Հաղորդակցվելու ունակությունը՝ որպես օտար լեզուների ուսուցման նպատակ, ուժի մեջ է մտել 1980-ականների սկզբին՝ հաղորդակցական ուղղվածության ուսուցման հայեցակարգի մշակմանը զուգահեռ: Այսօր այն համարվում է օտար լեզուների ուսուցման առաջնահերթ նպատակը, որը ներառված է լեզվական քաղաքականության բոլոր կարևոր փաստաթղթերում, ինչպիսիք են Համընդհանուր եվրոպական ուղեցույցի շրջանակը կամ շրջանակային կրթական ծրագիրը: Տերմինը հասկացվում է որպես «բարդ կարողություն, որում փոխազդում են լեզվական գործողության մի քանի չափումներ, որոնք կարող են տարբերակվել լեզվա-համակարգային (քերականական, բառապաշարային, հնչյունաբանական կամ գրաֆիկական) գիտելիքների, հաղորդակցման ռազմավարությունների իմացության, ինչպես նաև պրագմատիկ և սոցիալ-մշակութային: կոմպետենցիաներ» (Barkowski /Krumm 2010: 156): Հաղորդակցական իրավասություն տերմինը օգտագործվում է նույն իմաստով, ինչ հաղորդակցման հմտությունները: Քանի որ հաղորդակցություն տերմինն ինքնին ինքնին շատ բարդ և բովանդակալից է և ներառում է բազմաթիվ ասպեկտներ տարբեր ոլորտներից (բացի բառային, քերականական, իմաստային և հնչյունաբանական մակարդակից, այն նաև վերաբերում է կոնկրետ հաղորդակցական իրավիճակին և դրա համատեքստին հարմարվելու, խոսելու մտադրությանը, խոսողների միջև հարաբերությունները կամ փոխազդեցության կատարման մասին), օտար լեզվի ուսուցման նպատակը ներառում է նաև բազմաթիվ ասպեկտներ, և, հետևաբար, խոսելու հմտությունները խթանելու նպատակի

սահմանումը բավականին լայն է: DaF(գերմաներենը որպես օտար լեզու) դասերին խոսելու հմտությունների կիրառման մակարդակներն են.

1 -ին.մակարդակ. Դա ավտոմատացված խոսք է, որը հիմնված է անգիրի վրա:

2-րդ մակարդակ. վերականգնողական խոսք: Ի տարբերություն վերարտադրողական խոսքի, վերականգնողական խոսքի մակարդակն արդեն իսկ ավելի ազատ հնարավորություններ է տալիս: Բովանդակությունը պետք է հնարավորինս ճշգրիտ վերարտադրվի, սակայն հիմնական շեշտը դրված է ամենաէական հայտարարությունների վրա, և հայտարարության ձևը կարող է շեղվել ձևանմուշից: Այս փուլը կոչվում է նաև առաջնորդվող-տարբերվող խոսք:

3-րդ մակարդակ. Կառուցողական խոսք: Երրորդ մակարդակում խոսվում է ինքնաբուխ ազատ խոսքի մասին, որտեղ սովորողը հիմնականում հիմնվում է իր առկա հմտությունների վրա և շատ դեպքերում խոսում է նաև առանց որևէ ձևանմուշի: Խոսքը լիովին անկախ խոսելու մասին է, որում պետք է ինքդ կառուցես քո մտքերը և դրանք վերածես լեզվական ձևի:

Խոսքի կարևոր բաղադրիչները՝

• Խոսողի շփվելու մտադրությունը

• Խոսքի համապատասխան միջոցների ընտրություն, բայց նաև ոչ խոսքային տարրերի համամասնությունը, ինչպիսիք են դեմքի արտահայտությունները, ժեստերը:

Վարժությունների տիպաբանության խնդիրը.

• Առաջադրանքներ, որոնք պատրաստում են ելույթը

• Խոսքը կառուցող առաջադրանքներ

• Առաջադրանքներ, որոնք կառուցում են խոսքը

• Առաջադրանքներ, որոնք նմանակում են բանավոր հաղորդակցությանը
Առաջադրանքներ, որոնք պատրաստում են ելույթը :Մա ներառում է

- Ջուտ վերարտադրողական առաջադրանքներ, որոնք ունեն ուժեղ իմիտացիոն բնույթ, հատկապես խոսքի կապակցվածությունը բարելավելու առաջադրանքներ
- Առաջադրանքներ՝ կապված «հաղորդագրությունների բառապաշար» ստեղծելու հետ, որն ինքնաբերաբար հասանելի է խոսելու համար:
- Այսպես կոչված «էմանացիաների» հետ կապված առաջադրանքներ:
- Խաղեր Առաջադրանքներ, որոնք ստեղծում են հաղորդակցություն
 - Խոսք և քերականություն
 - Գործընկերների վարժություններ
 - Մոդելային երկխոսություններ, Ամփոփ երկխոսություն
 - Կարծիքի արտահայտում
 - Հավաքեք գաղափարներ լուսանկարի համար
 - Բառապաշար
 - Վարժություններ, որոնք վերաբերում են քերականությանը և հարմար են քերականորեն ճիշտ խոսելը խթանելու համար
 - Մոդելային երկխոսությունների «գործարկումը», որոնց բովանդակությունը և լեզվական ձևը տրված է
 - Տեքստի վրա հիմնված երկխոսությունների ինքնուրույն կառուցում
 - Ներկայացրեք նախնական ձևեր՝ կարծիք արտահայտելու և քննարկումների համար Առաջադրանքներ, որոնք կառուցում են հաղորդակցությունը Խոսք և քերականություն
 - Կանոնների վիզուալիզացիայի անհրաժեշտություն
 - Գործընկերների վարժություններ
 - Մոդելային երկխոսություններ

- Ամփոփ երկխոսություն
- Կարծիքի արտահայտում
- Հավաքեք գաղափարներ լուսանկարի համար
- Բառապաշար
- Վարժություններ, որոնք վերաբերում են քերականությանը և հարմար են քերականորեն ճիշտ խոսելը խթանելու համար
- Մոդելային երկխոսությունների «գործարկումը», որոնց բովանդակությունը և լեզվական ձևը տրված է
- Տեքստի վրա հիմնված երկխոսությունների ինքնուրույն կառուցում
- Ներկայացրեք նախնական ձևեր՝ կարծիք արտահայտելու և քննարկումների համար: Առաջադրանքներ, որոնք կառուցում են հաղորդակցությունը
- Հարցազրույցներ Տեքստերի վերապատմում
- Քննարկեք / կառուցեք բլոկները քննարկման համար
- Ստեղծեք պատմություններ հիմնաբառերի հիման վրա
- Ինչ-որ բանի մասին ինքնաբուխ խոսելը
- Տեքստեր նկարների կամ բացիկների համար Առաջադրանքներ, որոնք նմանեցնում են բանավոր հաղորդակցությանը
- Դերախաղ (որպես առօրյա իրավիճակների նախապատրաստում)
- Միջմշակութային համեմատության հնարավորություններ
- Խոսեք ձեր մասին
- Նկարներում պատկերված մարդկանց երկխոսությունների հորինում
- Երկխոսություն վարեք, խոսեք լուռ տեսանյութի հետ

- Գործողությունների նկարագրություններ կատարեք գծագրի հիման վրա .Առաջադրանքներ, որոնք հաղորդակցություն են
- Դասարանում կարճ երկխոսությունների համար խոսելու միջոցներ
- Նախապատրաստական բանակցություններ տեքստի ընդունում
- Խոսել կարդալիս
- Խոսել լուսանկարի մասին- Հաջող խոսակցական գործունեության բնութագրերը
- Սովորողները շատ են խոսում:
- Մասնակցությունը բարձր է և հավասարակշռված:
- Խոսելու մոտիվացիան բարձր է:
- Լեզուն ընդունելի է և հասկանալի: Դիդակտիկ խնդիրներ խոսակցական գործունեության հետ
- Արգելակումներ
- Ասելու բան չունենա
- Ցածր և անհավասար մասնակցություն
- Մայրենի լեզվի օգտագործումը

Հիմնականում կա խոսելու երկու ձև՝ մենաբանական և ինտերակտիվ խոսակցություն: Մենաբանական խոսքում բանախոսը դիմում է ունկնդիրների խմբին ավելի երկար, համահունչ բացատրություններով կոնկրետ թեմայի վերաբերյալ, այսինքն՝ բանախոսը պահպանում է իր գործառույթը ավելի երկար ժամանակահատվածում: Ի տարբերություն ինտերակտիվ խոսքի, մենախոսական խոսքը կարող է լինել մտավոր և լեզվական պատրաստված, հետևաբար ավելի հետևողական և հետևողական: Բանավոր փոխազդեցությունները կարող են տեղի ունենալ երկուսի (երկխոսական ելույթ. օրինակ՝ հեռախոսազրույց, հարցազրույց և

այլն) կամ մի քանի անձանց միջև. օրինակ՝ կուսակցական զրույց, հանդիպում և այլն: Զրույցի երկու ձևերն էլ բնութագրվում են նրանով, որ խոսողի և ունկնդրի դերերը անընդհատ փոխվում են: Բանավոր փոխազդեցությունները կարող են լինել երկուսի (երկխոսական խոսակցություն. օրինակ՝ հեռախոսազրույց, հարցազրույց և այլն) կամ մի քանի մարդկանց միջև (բազմաբանական խոսակցություն, օրինակ.): Երկու ձևերն էլ կիրառելի են հաճախ են հանդիպում:

1.2 Բանավոր խոսքի ստուգման ձևերն ու մեթոդները

Քանի որ հետազոտական աշխատանքը վերաբերում է բանավոր հաղորդակցության սկզբնական փուլին, նպատակահարմար կլինի ավելի մանրամասն անդրադառնալ տարրական դպրոցում խոսելու հմտություններին ու կարողություններին:

Տարբեր հետազոտություններ ուսումնասիրելիս և տարիների փորձից ելնելով՝ հասկանում ենք, որ 4-10 տարեկան երեխաները օտար լեզու սովորում են այլ կերպ, քան դեռահասները ու մեծահասակները: Երեխաները ցանկանում են սովորել խաղալով, նրանց հեշտությամբ գրավում է ուսուցման բովանդակությունը, եթե այն շարժում է իրենց հետաքրքրությունը և կապված է կենսակերպի հետ, նրանք ցանկանում են սովորելու ընթացքում ինչ-որ բան անելով: Եթե մենք փոքր տարիքի երեխաներին ընթերցանության ժամանակ ուսումնասիրենք, կհասկանանք, որ ինչքան փոքր է նրանց տարիքը, այնքան ավելի շատ են նրանք զգում ֆիզիկական մտերմության ու անձնական շփման կարիք: Նրանք ցանկանում են նույնանալ բովանդակության հետ, մասնակցել, շարժվել, օգտագործել իրենց բոլոր զգայարանները, ընդօրինակել, կարդալ միասին: Նրանք ծանրաբեռնվում են, եթե կենտրոնացման համար չափազանց երկար ժամանակ է պահանջվում, եթե նրանք չեն կարողանում նույնականանալ բովանդակությանը, եթե բովանդակությունը չի կապվում աշխարհի մասին իրենց գիտելիքների հետ, եթե տեքստը չափազանց բարդ է ու վերացական:

Ստորև կներկայացնեմ երեխաների օտար լեզվի ուսուցման մասին ամփոփված դրույթները.

- Երեխաները ունեն բնածին հետաքրքրասիրություն: Նրանք ուզում են աշխարհը հայտնաբերել և ճանաչել:
- Նրանք սովորում են արագ, ունեն լավ հիշողություն և մոտիվացված են:
- Երբ երեխաները բավականաչափ շփվում են այն լեզվի հետ, որը պետք է սովորել, լինի դա կարդալով, լսելով, ֆիլմեր դիտելով կամ հետևելով

խոսակցություններին, նրանք կարող են ինքնուրույն ստեղծել սովորելու լեզուն:

- Երեխաների շրջապատի մարդկանց հետ էմոցիոնալ դրական և անձնական շփումը խրախուսում է շփումը:
- Երեխաները ավելի լավ են սովորում, երբ սովորելու ընթացքում հնարավորինս շատ զբայարաններ են միաժամանակ աշխատում:
- Առանց վախի, հետաքրքիր մթնոլորտը երաշխավորում է լավ ու ստացված դասապրոցես:

Մենք մեր սեփական մասնագիտական փորձից գիտենք, որ զարգացման տարբեր ոլորտներ սերտորեն կապված են լեզվի յուրացման հետ, և հետևաբար, նույնպես կարևոր են ավելի վաղ օտար լեզուների յուրացման համար: Երեխայի զարգացման մի քանի ասպեկտների փոխազդեցության մասին գիտելիքները կարող են մեթոդաբար շատ լավ օգտագործվել օտար լեզու սովորելիս:

Գոյություն ունեն բազմաթիվ ոլորտներ, պետք է զարգացվեն երեխաներին լեզու ձեռք բերելուն զուգահեռ: Եթե երեխան շարժվում է, օրինակ մատորիկան նույնպես զարգանում է: Երբ երեխան ինչ-որ երգ է երգում, մարզվում է ձայնի և ռիթմի զգացումը: Գույները և ձևերը առաջացնում են լեզվական ասոցիացիաներ, ընդարձակում են երևակայությունը: Լեզվի ուսուցումը զարգացման տարբեր ոլորտների հետաքրքիր համադրություն է: Լեզու սովորելուն ընկալում են ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ ճանաչողական էմոցիոնալ և սոցիալական գործոնները:

Օտարալեզու դիդակտիկայից ուսուցման և ուսուցանման աշխատանքները դեռևս հաճախ լիովին անհասկանալի են: Համապատասխան գործողություններ ընտրելիս օգնում է իմանալ լեզվի զարգացման այն փուլը, որում գտնվում են երեխաները: Կարևոր է նաև իմանալ, որ երեխայի լեզվական գիտելիքները սերտորեն կապված են հոգեբանական ցարգացման հետ, օրինակ՝ դանդաղ ցարգացող զգայական և տարածական ընկալմամբ կամ կոպիտ և նուրբ շարժիչ հմտությունների զարգացմամբ: Վերջապես, ժամանակակից ուսուցման

հետազոտության արդյունքները օգնում են, որպեսզի մանկավարժներն ու ուսուցիչները կարողանան ավելի լավ հասկանալ ուսուցման գործընթացները և հաշվի առնել, թե որ ուսումնական հնարավորություններն են իմաստալից, հնարավոր կամ անհնարին:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Այս հետազոտության ընթացքում հանգեցի այն եզրակացությանը, որ օտար լեզուների արդյունավետ ուսուցման գործում մեծ դեր են խաղում նոր մշակված մեթոդները և ձևերը: Ուսուցիչը դասավանդման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար պարտավոր է հետամուտ լինել այդ նոր մեթոդների յուրացմանը և դրանց կիրառմանը: Նոր կրթական պահանջների հիմքում դրված է այն առանցքային գաղափարը, որ դասավանդելն ու սովորելը հավասարապես պետք է փոխկապակցված լինեն, միայն այդ դեպքում է սովորելը արդյունավետ դասավանդման միջոց:

Անշուշտ ,չի կարելի հերքել դարերով եկած այն կարծրատիպը, որ նոր լեզու սովորող յուրաքանչյուր անձ բառապաշարի և լեզվական կանոնների մատուցման անհատական մոտեցում է պահանջում, ուստի չի կարող մեկ անձի դեպքում հաջողություն արձանագրած մարտավարությունը համարվել բացարձակ արդյունավետ: Այդպես է նաև գերմաներենի ուսուցման պարագայում: Ուստի ուսումնական առարկայի համար սահմանված կրթական վերջնարդյունքին հասնելու համար անհրաժեշտ է, որ ուսուցիչն ունենա համապատասխան մասնագիտական որակներ, տիրապետի նոր , զարգացում ապրող կրթական պահանջներին , բարձրացնի սովորողների հետաքրքրություններն առարկայի հանդեպ և կարևորի սովորողի դերը դասի ժամանակ:

Առաջարկություններ

Հիմք ընդունելով հետազոտության ընթացքում կատարած արձանագրությունները՝ բերեմ մի քանի առաջարկություններ.

- Բանավոր խոսքի զարգացման մեջ մեծ դեր են խաղում արտադասարանական պարապմունքները և միջոցառումները, որտեղ աշակերտները հնարավորություն կունենան հաղորդակցվել տվյալ օտար լեզվով:
- Դպրոցում կարելի է հաճախ կազմակերպել օտար լեզվով ներկայացվող կինոդիտումներ, քանզի դա դրական է անդրադառնում բանավոր խոսքի զարգացման վրա:
- ՏՀՏ տեխնոլոգիաներ կիրառել օտար լեզվի դասավանդման ընթացքում: Կիրառել համակարգիչ, էլ. գրատախտակ, համացանց, ֆոտոխցիկ, ձայնագրիչ:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Ամալյա Բաբայան, Արթուր Իսրայելյան .«Օտար լեզվով բանավոր խոսքի ընկալման հմտությունների ուսուցում», մեթոդական ուղեցույց, ԵՊՀ հրատ., 2014թ.
2. Լեզուների իմացության-իրազեկության համաեվրոպական համակարգ-ուսումնառություն, դասավանդում, գնահատում, Steering Committee for Education Language Policy Division, Strasbourg , Նորք գրատուն 2005թ
3. DaF für Kinder⁸, Angelika Lundquinst-Mog, Beate Widlok, Klett-Langenscheidt, München